

Δυσλεξία: Τι ακολουθεί τη διάγνωση;

Τι ρόλο μπορούν να παίξουν οι γονείς για να βοηθήσουν το παιδί;

Δυσλεξία είναι μια δυσλειτουργία που έχει νευρολογική και συχνά κληρονομική βάση και η οποία συνδέεται με την κατάκτηση και επεξεργασία της γλώσσας. Διαφέροντας ως προς το βαθμό σοβαρότητας, εκδηλώνεται ως δυσκολία στην πρόσληψη και την έκφραση της γλώσσας στην ανάγνωση, τη γραφή, την ορθογραφία, στη γραφή με το χέρι και μερικές φορές στην αριθμητική. Η δυσλεξία δεν είναι αποτέλεσμα της έλλειψης κινήτρων, αισθητηριακής βλάβης, ανεπαρκειών σε μορφωτικές ή περιβαλλοντικές ευκαιρίες ή άλλες περιορισμένες συνθήκες, αλλά μπορεί να εμφανιστεί μαζί με αυτές τις συνθήκες. Παρόλο που η δυσλεξία διαρκεί όσο και η ζωή, τα άτομα με δυσλεξία συχνά ανταποκρίνονται με επιτυχία στην έγκαιρη και κατάλληλη παρέμβαση (Πόρποδας 2003).

Η έγκαιρη διάγνωση της δυσλεξίας γίνεται στο Δημοτικό και εγείρει πολλά ερωτήματα: Αρχικά, οι γονείς συχνά διερωτώνται αν είναι σωστό να ενημερώσουν το παιδί τους γι' αυτό. Είναι πολλές οι φορές που οι γονείς το αποκρύπτουν με σκοπό να μην επηρεάσουν αρνητικά την ψυχοσυναισθηματική του κατάσταση. Για παράδειγμα, φοβούνται ότι το παιδί θα αισθανθεί μειονεκτικά, θα σκεφτεί ότι είναι άρρωστο, διαφορετικό σε σχέση με τους συνομηλίκους του. Παρόλα αυτά, η απόκρυψη της διάγνωσης μπορεί να συνοδεύεται από υπονοούμενα των γονέων ή συζητήσεις τους -γι' αυτό το θέμα- με κάποια μέλη της ευρύτερης οικογένειας π.χ. γιαγιά, θεία, κ.λπ. Τότε το παιδί, που συχνά ακούει τις συζητήσεις, αντιλαμβάνεται ότι κάτι συμβαίνει, το οποίο είναι μυστικό και μπαίνει στη διαδικασία να φανταστεί τι μπορεί να έχει. Αυτό συνεπάγεται πολλές παρανοήσεις, παρεξηγήσεις και ανάπτυξη φοβιών.

Ένας άλλος λόγος που οι γονείς δεν ενημερώνουν το παιδί τους για τη δυσλεξία είναι για να μην αποδώσει όλες τις δυσκολίες που έχει στη μάθηση, στη συγκεκριμένη γνωμάτευση και σταματήσει τη μελέτη, παραιτηθεί. Όμως, είναι καλό να ενημερώνεται γιατί στην προσπάθεια να αφομοιώσει τη γνώση συναντά δυσκολίες, οι οποίες δεν ξέρει που οφείλονται. Βιώνει ματαίωση, διότι παρόλο που καταβάλλει κόπο, κατά κάποιο ανεξήγητο λόγο δεν έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Δηλαδή, τη μάθηση και την επιβράβευση. Αυτό έχει σαν συνέπεια να δημιουργείται συναίσθημα «ανημπόριας», συχνά κατηγορεί τον εαυτό του ως ανίκανο και αισθάνεται ότι ταλαιπωρεί τους γονείς του. Τελικά, φαίνεται να συμβαίνει αυτό το οποίο φοβούνται: το παιδί διαισθάνεται ότι έχει κάποιο πρόβλημα

και παραιτείται εύκολα από την προσπάθεια ή προσπαθεί μόνο για χάρη των γονιών του, χωρίς να έχει κάποιο ιδιαίτερο εσωτερικό κίνητρο.

Η σωστή ενημέρωση που το βοηθά να κατανοήσει ότι η δυσλεξία είναι ένα φαινόμενο που συναντάται σε αρκετούς συμμαθητές του και σηματοδοτεί ένα διαφορετικό τρόπο παρουσίασης και αφομοίωσης της ύλης, δίνει τη διάσταση του φυσιολογικού και του αντιμετώπισιμου. Με αυτόν τον τρόπο, η έγκαιρη διάγνωση μπορεί να επηρεάσει θετικά τη μαθησιακή εξέλιξη του παιδιού.

Ένα άλλο θέμα που προκύπτει είναι σχετικά με την αντιμετώπιση: Χρειάζεται να σχεδιαστεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα προσαρμοστεί στις ανάγκες του κάθε συγκεκριμένου μαθητή και θα βασίζεται στην οπτική, ακουστική και γενικότερα πολύ-αισθητηριακή μέθοδο παρουσίασης και κατάκτησης της ύλης. Αυτό το πρόγραμμα υλοποιείται από ειδικούς παιδαγωγούς και λογοθεραπευτές. Οι γονείς μπορούν να είναι αρωγοί με πολλούς τρόπους. Το σημαντικότερο είναι να παραμείνουν στο ρόλο τους ως γονείς και να εμπλακούν στην εκπαίδευση του παιδιού με ένα διαφορετικό τρόπο από αυτόν που συνήθιζαν μέχρι τώρα. Δηλαδή, να μην προσπαθούν να του κάνουν μάθημα ως δάσκαλοι, πιέζοντάς το και δημιουργώντας ένταση που διαρκεί και επεκτείνεται σε όλες τις σχέσεις και τις δραστηριότητες της οικογένειας. Άλλωστε, το παιδί έχει πολλούς δασκάλους στη διάρκεια της φοίτησής του στο σχολείο, γονείς όμως έχει δύο και τα συναισθήματα που έχει να εισπράξει από αυτούς, είναι μοναδικά. Οι γονείς μπορούν να ενισχύουν θετικά το παιδί στην παραμικρή προσπάθεια που καταβάλλει, να επιβραβεύουν για τα λίγα σωστά και όχι να εστιάζουν και να επικρίνουν για τα πολλά ή λίγα λάθη, να το καθοδηγούν στην οργάνωση του χρόνου της μελέτης του, να το βοηθούν να διατυπώνει ερωτήματα και να το ενθαρρύνουν να ζητά τη βοήθειά τους μόνο όταν δεν καταφέρνει να ανταπεξέλθει στα ζητούμενα μόνο του. Να ενημερώνονται από τους εκπαιδευτικούς για τη μαθησιακή εξέλιξη και για τους τρόπους που μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της απόδοσής του. Όταν οι γονείς δίνουν μηνύματα εμπιστοσύνης στο παιδί για τον τρόπο που θα διαχειριστεί τις πληροφορίες που πήρε από το σχολείο, το παιδί αρχίζει να αυτονομείται και να αποκτά αυτοπεποίθηση ακόμα και για τα λίγα που μπορεί να καταφέρει. Επίσης, όταν το παιδί συνειδητοποιεί ότι ο εκπαιδευτικός νοιάζεται για αυτό, μέσα από την υλοποίηση εξατομικευμένου προγράμματος, αναπτύσσει θετική σχέση με τη μάθηση.

Τα παιδιά με δυσλεξία έχουν φυσιολογική νοημοσύνη και σίγουρα μπορούν να καταφέρουν πολλά στη ζωή τους. Έτσι, αναδύεται το ερώτημα: Υπάρχουν ικανότητες, δυνατά σημεία στο παιδί που θα του δώσουν ώθηση;

Πολλά από αυτά έχουν ιδιαίτερες κλίσεις και ταλέντα όπως στο σχέδιο, στη μουσική, στον αθλητισμό, κ.λπ. Αν βοηθηθούν να ανακαλύψουν και να καλλιεργήσουν τα ταλέντα τους, αμέσως παίρνουν ευχαρίστηση, αλλά και δύναμη για να βελτιώσουν την απόδοσή τους στα μαθήματα. Αισθάνονται ότι διαθέτουν ικανότητες και δεν είναι άξια επειδή δεν μαθαίνουν γράμματα με τον ίδιο τρόπο και με τους ίδιους ρυθμούς όπως οι συμμαθητές τους. Και εδώ οι γονείς συχνά λαθεύουν σκεπτόμενοι ότι οι εξωσχολικές δραστηριότητες απορροφούν το χρόνο του παιδιού και μειώνουν τη μελέτη. Όμως, το να επενδύσει κάποιος σε ό,τι καταφέρνει πολύ καλά, πάντα έχει θετικά αποτελέσματα για την αυτοεκτίμηση, αφού έτσι αντλεί ευχαρίστηση και αυτοεπιβεβαιώνεται. Αντίθετα, όταν όλος ο χρόνος του περιστρέφεται γύρω από αυτό που με υπερβολική δυσκολία κατακτά και σε τέτοιο βαθμό που δεν αντιστοιχεί με τις προσδοκίες του, τότε ματαιώνεται και η ζωή του πλαισιώνεται με δυσφορία, δυσαρέσκεια και συχνά με γκρίνια, θυμό και επιθετικότητα.

Δεδομένου ότι στη ζωή πετυχαίνουν τα άτομα που έχουν μια πολύπλευρη μόρφωση, καλλιέργεια και ανάπτυξη προσωπικότητας αξίζει να δώσουμε την ευκαιρία στον εαυτό μας να κάνει την υπέρβαση και να δούμε το σχολείο και τη μάθηση πέρα από τα στερεότυπα που τους έχουν αποδοθεί. Να αποτελούν το δρόμο και το μέσο για ένα ταξίδι κατά το οποίο γεμίζουμε εμπειρίες, αλληλεπιδρούμε θετικά, γινόμαστε πλουσιότεροι ψυχικά και σίγουρα αποκομίζουμε εφόδια που για καθέναν από εμάς μπορεί να είναι διαφορετικά, αλλά όλοι μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε για να πετύχουμε τους αγαθούς στόχους μας.

Μαυράκη Ζαχαρένια

Ψυχολόγος

ΚΕ.Δ.Δ.Υ Χανίων